ВЕТЕРИНАРНИЙ ВІСНИК МИКОЛАЇВЩИНИ

№ 5 (5) 5 серпня 2014 р.

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Сердечно вітаю вас із професійним святом!

Прийміть найщиріші вітання з нагоди професійного свята -

ДНЯ ПРАЦІВНИКІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ!

Спрямовуючи зусилля на захист від небезпечних хвороб і відтворення тваринницької галузі, дбаючі про забезпечення стабільного й ефективного ветеринарного контролю в Миколаївській області, охороняючи навколишнє середовище, саме ви наполегливо й дієво стверджуєте ідеали своєї благородної місії.

У цей святковий день зичу кожному з вас миру, добра, благополуччя, успіхів і нових професійних звершень.

О.Р. Калнаус,
начальник головного управління ветеринарної медицини в Миколаївській області

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ РОБОТИ ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ НА 2014 РІК

1. Вживати заходів щодо дотримання ветеринарно-санітарних вимог у свиногосподарствах, з метою недопущення занесення на територію області чуми свиней.

2. Вживати заходів щодо дотримання Правил облаштування і утримання діючих (існуючих) худобо могильників та біотермічних ям для захоронення трупів у населених пунктах України на території області.

3. Проведення роботи по впровадженню в державних міжрайонних лабораторія ветеринарної медицини (Вознесенської, Баштанської) систему якості до вимог EN ISO\IES 17025:2006.

4. З метою забезпечення виконання пункту6. "Про схвалення Концепції оптимізації мережі державних лабораторій, що здійснюють випробування для цілей державного контролю харчових продуктів" постанова КМУ від 24 липня 2013р.№ 719-р на базі районних державних лабораторій - юридичні установи: Вознесенська, Баштанська, Новобузька, Первомайська, Врадіївська та Снігурівська районна державна лабораторія ветеринарної медицини.

ХТО Ж ЯК НЕ МИ

Через події, які сьогодні відбуваються на Донбасі, Україна переживає не найкращі часи, а Українська Армія потребує, як ніколи, всебічної народної підтримки. Сьогодні участь, у наданні допомоги Українській Армії, приймають безліч волонтерських організацій, представники малого і середнього бізнесу та просто пересічні українці, яким не байдуже сьогодення та будуче нашої країни. Хто ж як не ми, повинні підтримати нашу Армію, яка захищає східні рубежі нашої з вами країни. Осторонь, з даного питання, не залишились працівники державної служби ветеринарної медицини Миколаївщини. Усвідомлюючи свій громадський обов'язок, працівниками державних установ ветеринарної медицини Миколаївщини зібрано 53 000 грн., в тому числі працівники колективів ГУВМ в Миколаївській області (3 700 грн.), Миколаївської РДЛВМ (8 575 грн.), відділу ветеринарної міліції (200 грн.), державних установ ветеринарної медицини Арбузинського р-ну (2 000 грн.), Баштанського р-ну (2 000 грн.), Березанського р-ну (2 000 грн.), Березнегуватського р-ну (2 000 грн.), Братського р-ну (2 000 грн.), Веселинівського р-ну (2 000 грн.), Вознесенського р-ну (2 000 грн.), Врадіївського р-ну (2 000 грн.), Доманівського р-ну (2 000 грн.), Єланецького р-ну (2 000 грн.), Жовтневого р-ну (2 000 грн.), Казанківського р-ну (2 000 грн.), Кривоозерського р-ну (2 000 грн.), Миколаївського р-ну (2 000 грн.), Новоодеського р-ну (2 000 грн.), Новобузького р-ну (2 000 грн.), Очаківського рну (500 грн.), Первомайського р-ну (2 000 грн.), Снігурівського р-ну (2 000 грн.), м. Южноукраїнська(2 000 грн.), м. Миколаєва (2 000 грн.) та керівник Миколаївської філії ДП "Агенство з ідентифікації та реєстрації тварин" Заболотько Ю.Д. (50 грн.).

За домовленістю з командуванням 79-тої Миколаївської окремої аеромобільної бригади Збройних сил України, на зібрані кошти замовлено сучасне обладнання для полегшення виконання, бійцями-десантниками, поставлених оперативних задач в зоні антитерористичної операції на Донбасі.

Головне управління ветеринарної медицини в Миколаївській області висловлює глибоку подяку та шану всім працівникам державної служби ветеринарної медицини Миколаївщини, які не остались осторонь щодо допомоги нашим військовослужбовцям та висловили свою громадську позицію, ставши таким чином на захист своєї країни.

Головне управління ветеринарної медицини в Миколаївській області

НА ВАРТІ ЕПІЗООТОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ВЕСЕЛИНІВСЬКОГО РАЙОННУ

Наша професія вимагає любові до тварин, спілкування, швидкого прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, сміливості, фізичної сили й витривалості, емоційної стійкості, спостережливості, доброї пам'яті, логічного мислення, готовності до усвідомленого ризику й особистої відповідальності. І це далеко не повний перелік якостей, без яких важко стати лікарем ветеринарної медицини.

Позитивним настроєм на успіх і відповідальним ставленням до доручені справи заряджає колектив районної служби ветмедицини ініціативний керівник, професіонал і чуйна людина - начальник управління ветмедицини в Веселинівському районі Жемердєй Олексій Вікторович.

Талановитий кадровик і управлінець який постійно втілює новаторство і прогресивні організаційні форми роботи та очолює Веселинівську районну державну лікарню ветеринарної медицини начальник Фока Олега Йосиповича. Олег Йосипович самовіддано працює та відповідає за епізоотичне благополуччя у 52 населених пунктах. Молоді фахівці переймають досвід у Москаленко Г.І., Новіцького В.В., Лагерного І.О. та Федоровой Г.Й., адже Галина Йосипівна працює за фахом з 1970 року. До складу лікарні входить Покровська, Ставківська та Кудрявцівська дільниці лікарні на чолі з ветлікарем Лагерним Ігорем Олександровичем, Соболенко Олександиром Вікторовичем та Мугильним Володимиром Володимировичем відповідно, та района державна лабораторія ветеринарної медицини - директор Ткач Віталій Вікторович, лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи на ринках смт. Веселинове - завідуюча Москаленко Галина Іллівна.

Ветеринарні спеціалісти району здійснюють ветеринарно-санітарний нагляд за здоров'ям тварин, безпечністю та якістю харчових продуктів, не їстівних продуктів тваринного походження, проведення ветеринарно-санітарної експертизи на потужностях (об'єктах). Здійснюють державний контроль за виробництвом продукції на молокопереробному підприємстві, ПАТ "Веселинівський завод СЗМ", які використовують збиране молоко не тільки на території району. Продукція заводу експортується в країни Африки та Азії на території нашої держави використовують в харчову промисловість. Офіційний лікар-ветсанексперт Шлапак В.М. ретельно та регулярно проводить експертизу сировини, контролює транспортну і технологічну складову, щодекадно відбираючи зразки продукції для дослідження в державній лабораторії ветеринарної медицини. Під ветеринарно-санітарним наглядом Веселинівського району перебувають 52 населених пункти, та п'ять колективних господарств. Молокоприймальних пунктів 30, два ринка, та два ставки.

На особливу подяку за виконання плану ветеринарно-санітарного контролю та нагляду підконтрольних об'єктів за перше півріччя 2014 року заслуговує заступник начальника управління району Назаров Сергій Семенович.

Провідним напрямком діяльності лікарні ветеринарної медицини упродовж багатьох років є підтримання стабільної благополучної епізоотичної ситуації. Цим займаються провідні фахівці: Комаренко Т.Ф., Лоран В.В., Балагура М.В., Апродова К.М., Марченко Л.І., Куртич Т.П. та колектив районної лабораторії ветеринарної медицини Ткач Віталій Вікторович, Слабенко Олена Петрівна, Федорова Галина Йосипівна, Гришко Наталія Юріївна в яких великий трудовий стаж роботи та високий професійний потенціал який вони передають молодому поколінню.

За перше півріччя 2014 року спеціалістами ветслужби району щеплено 7080 голів ВРХ, 503 гол. ДРХ 102 гол. коней проти сибірської виразки; 3547 гол. собак та 662 гол. котів проти сказу ; 1943 гол. свиней проти класичної чуми свиней; 60750 гол. птиці проти хвороби Ньюкасло та інші.

Отже, підводячи підсумок роботи ветеринарних фахівців Веселинівського району, хочемо завірити Вас, що й надалі будемо сумлінно виконувати свої обов'язки стосовно ветеринарно-санітарного нагляду.

На успіхи та сумлінну працю нас націлює керівник Жемердєй О.В., кандидат ветеринарних наук.

Колектив державної служби ветеринарної медицини в Веселинівському районі вітає з захистом кандидатської дисертації Жемердєя О.В. Бажаємо міцного здоров'я Вам, щастя, благополуччя, подальших успіхів у будь-яких починаннях, щоденних справах, сміливих планах та сподіваннях. Нехай Вас підтримують та надихають рідні люди, розуміють та допомагають колеги!

ЗАКОНОДАВЧА БАЗА

В Україні розроблено законодавче підґрунтя у сфері контролю якості та безпечності харчових продуктів - у Верховній Раді зареєстровано законопроект " Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо безпечності харчових продуктів".

Законопроект передбачає перерозподіл повноважень між органами виконавчої влади, які здійснюють державний нагляд у сфері безпечності та якості харчових продуктів. Ухвалення цього закону дасть змогу зосередити ці повноваження в одному органі виконавчої влади - Держветфітослужби. До слова, понад 550 вітчизняних підприємств харчової та переробної промисловості запровадили систему управління якістю і безпечністю продуктів харчування НАССР. Тому близько 50% експорту вітчизняної сільгосппродукції ставлять саме продукти харчування або товари з додатною вартістю.

ЄС ВІДКРИВАЄ СВОЇ ДВЕРІ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ЕКСПОРТЕРІВ

У товаровиробників українських товарів зявилася можливість доступу до ринку Євросоюзу у рамках запровадження автономних торгових преференцій ЄС.

Такий односторонній захід дозволить зменшити або скасувати митні збори ЄС на товари, що походять з України, створити полегшені умови для імпорту українських товарів.

Крім того сприятливі умови ведення бізнесу в Україні будуть створені за рахунок розширення ринку імпорту та удосконалення законодавства у сфері державних закупівель та спрощення дозвільної системи.

КОЛИ НЕОБХІДНО ОТРИМУВАТИ ДОЗВОЛИ НА ВВЕЗЕННЯ ПРОДУКТІВ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ

Держветфітослужба України листом(№15-9-2-2-12/12075) повідомила,що з2 квітня 2014 року дозвіл на ввезення товарів (продуктів тваринного походження, біологічних продуктів, ветеринарних препаратів, субстанцій, кормових добавок, преміксів та кормів), які ввозилися раніше на територію України, не видається. А отримані суб'єктами господарювання дозволи на зазначені товари вважаються безстроковими.

Водночас залишаються чинними вимоги щодо отримання дозволу Держветфітослужби на ввезення продуктивних тварин і репродуктивного матеріалу, ввезення живих мікроорганізмів і патологічного матеріалу, що містить збудників хвороб тварин, з метою проведення наукових досліджень або для інших дозволених цілей,а також видачі дозволів у разі початку ввезення інших тварів, які раніше не ввозилися на територію України.

Рішення про визначення початку ввезення товарів приймається компетентним органом відповідно до УКТЗЕД товару.

ЕПІЗООТОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ БЕРЕЗАНСЬКОГО РАЙОННУ ПЕРШ ЗА ВСЕ!!!

Працівники ветеринарної медицини району самовіддано працюють на авторитет ветеринарної служби. Приємно усвідомлювати , що люди які працюють в цій галузі медицини,- віддані своїй професії, для них робота- це і покликання, і вічний неспокій, і щоденна клопітка праця. Кожен з працівників робить все від них залежне для забезпечення благополучної епізоотичної ситуації в районі. І тому, що вона такою є,заслуга всіх ланок нашої служби.

До служби ветеринарної медицини району входить дві організації : Управління ветеринарної медицини Березанського району на чолі з головним державним інспектором ветеринарної медицини Березанського району Галушко Любов Іванівною та Березанська районна державна лікарня ветеринарної медицини під керівництвом Шамрая Олега Аркадійовича. До складу лікарні входить Дмитрівська та Ташинська дільничі лікарні начолі з ветлікарем Кравченком Василем Семеновичем та Васеруком Степаном Васильовичем відповідно , Краснянський ветеринарний пункт - завідуючий Анохін Денис Олексійович та районна державна лабораторія ветеринарної медицини - директор Скоробогатова Олена Георгіївна , лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи на ринках смт.Березанка - завідуюча Коломієць Надія Федорівна та с.Коблево - завідуючий Жучков Віталій Григорович.

Підводячи підсумки роботи ветеринарної служби Березанського району за перше півріччя 2014 року слід зазначити, що пріоритетним напрямком роботи ветеринарної служби району було забезпечення охорони території району від занесення збудників особливо небезпечних хвороб включених до списку Міжнародного епізоотичного бюро.

Ветеринарні спеціалісти району здійснюють ветеринарно-санітарний нагляд за здоров'ям тварин, за безпечністю та якістю харчових продуктів, не їстівних продуктів тваринного походження, проведення ветеринарно-санітарної експертизи на потужностях (об'єктах) а також на агропродовольчих ринках. Здійснють державний контроль за виробництвом продукції на м'ясопереробних підприємствах, які використовують необроблені харчові продукти тваринного походження. Під державним наглядом та контролем в Березанському районі перебувають 48 населених пунктів в яких налічується 6763 двори де утримується 6250 голів ВРХ; 2490 гол. ДРХ; 4443 гол. свиней; 205 гол. коней; 160855 гол. птиці ; 4933 гол. собак; 1054 гол. котів , чотири господарства по утриманню ВРХ в кількості 930 гол. та одна вівцеферма де утримується 510 гол. овець. Молокоприймальних пунктів 30 , два ринки, два ковбасних цехи, одна бойня, чотири ставки. А в період літнього-оздоровчого сезону додаються заклади оздоровлення та відпочинку в Коблево-Рибаківській зоні де налічується 252 бази.

Управління ветеринарної медицини Березанського району входить до складу комісії , щодо моніторингу виконання заходів по підготовці зон відпочинку району до літнього-оздоровчого туристичного сезону 2014 року.

Спільно із закладами охорони здоровя, структурними підрозділами МНС організовує роботу із захисту населення від зоонозів та своєчасний обмін інформацією про хвороби тварин.

На особливу подяку за виконання плану ветеринарно-санітарного контролю та нагляду підконтрольних обєктів за перше півріччя 2014 року заслуговує заступник начальника управління Березанського району Таранов Віктор Миколайович.

Основним завданням лікарні ветеринарної медицини є: охорона території району від занесення з території інших областей, районів або з карантинної зони збудників інфекційних хвороб тварин, а також недопущення їх розповсюдження за межі території району; ветеринарне обслуговування тварин господарств різних форм власності та фізичних осіб на відповідних територіях; реалізація заходів щодо додержання ветеринарно-санітарних вимог, установлених законодавством; проведення заходів із ідентифікації поголів'я тварин, видача ветеринарних документів дозвільного характеру; профілактика, діагностика інфекційних, інвазійних та незаразних хвороб тварин і їх лікування; сприяння постійному навчанню та підвищенню кваліфікації спеціалістів ветеринарної медицини. Все це навантаження лягає на плечі ветеринарних лікарів: Герасимик Наталія Сергіївна, та Єрошенко Сергія Олеговича, Анохіна Дениса Олексійовича, Лабана Олександра Миколайовича, Карпєєвої Тетяни Іванівни, Кривко Світлани Миколаївни та ветеринарних спеціалістів Ташинської та Дмитрівської дільниць ветеринарної медицини Васерук Марії Іванівні, Кравченко Тамари Петрівни, Новіцкого Вячеслава Євгенійовича , та колектив районої лабораторії ветеринарної медицини Жмуровської Ніни Дмитрівни, Калкутіної Тетяни Миколаївної , Усатенко Валентини Андріївни, Гусєвої Лариси Єгорівни в яких великий трудовий стаж роботи та високий професійний потенціал який вони передають молодому поколінню. Сімдесят відсотків колективу становить молодь, на яку покладено великі надії, щодо епізоотичного благополуччя району.

Високий професіоналізм фахівців є запорукою захисту довкілля, епізоотичного благополуччя території,стабільного розвитку аграрного сектору та продовольчої безпеки району. Так за перше півріччя 2014 року план протиепізоотичних заходів по профілактиці основних заразних хвороб по Березанському району виконано сто відсотково. Спеціалістами ветслужби району щеплено 5355 голів ВРХ ,3012 гол. ДРХ 155 гол. коней проти сибірської виразки; 3135 гол. собак та 705 гол. котів проти сказу ; 2677 гол. свиней проти класичної чуми свиней; 75875 гол. птиці проти хвороби Ньюкасло та інш.

На пошану за відданість своїй справі заслуговує бухгалтерський відділ. Без бухгалтерского обліку не можливе функціонування будь - якої організації чи підприємства. Саме бухгалтерський облік є основою економіки, засобом створення та упорядкування інформації. Бухгалтерський облік в управлінні ветеринарної медицини в Березанському районі здійснює головний спеціаліст - бухгалтер Лісовол Л.Р. В Березанській районній державній лікарні ветеринарної медицини в бухгалтерському відділі працюють головний бухгалтер Білоус І.М. та два провідних бухгалтера Кепіна Н.І. та Платонова Н.В. Ці спеціалісти завжди старанно та сумлінно виконують свої посадові обов'язки.

Впевнені, що й на далі з високою відповідальністю та сумлінням будемо виконувати поставлені перед нами завдання, дбатимемо про нові професійні здобутки, а наші зусилля винагороджуватимуться повагою і вдячністю земляків.

ЗЛАГОДЖЕНА РОБОТА КОМАНДИ ПРОФЕСІОНАЛІВ

Хіміко-токсикологічний відділ МРДЛВМ на даний час є основним та ведучім відділом лабораторії. Випробування проводяться в підрозділах - фізико-хімічному, атомної абсорбції, газової хроматографії, рідинної хроматографії .на 90 показників. При проведенні досліджень використовується найсучасніше обладнання - атомно-абсорбційного спек-трофотометра С115М1 з атомізацією у полум'ї та атомно-абсорбційного спектрофотометраVarian Spektr AA 120/240Z з електротермічною атомізацією, 3 рідинних хроматографи з флуориметричним детектором "Стайєр" і спектрафотометричним "UV-1000", рідинному хроматографі "UlteMate 3000" з флуоресцентним детектором,газовому хроматографі КРИСТАЛ-ЛЮКС -4000, BRUKER-456 с детекторами електроного захвату та термойоним, прибор для визначення ртуті та інші допоміжні прилади - це водяні бані, шейкери, колбонагрівачі, млинки, ваги, термостати та ін.. Відділ повністю комп`ютерізований. Прилади по визначенню небезпечних речовин в харчових та зернових продуктах відповідають міжнародним стандартам, обладнання є сучасним та високочутливим, що дозволяє забезпечити якісне проведення досліджень, завдяки чому виконується одне з обов'язкових завдань - контроль за забезпеченням суспільства якісною продукцією.

Фахівці хіміко-токсикологічного відділу проводять роботу по науковому забезпеченню знань при роботі наступних напрямків:

- діагностика та профілактика захворювань незаразної етіології, гіповітамінозів, отруєнь, мікотоксикозів тощо;

- визначення показників якості та безпеки необроблених харчових продуктів, кормів у період виробництва, експортно-імпортних операцій, в тому числі для здійснення сертифікації продукції, оформлення ветеринарних документів тощо;

- надання методичної допомоги на місцях в державних лабораторіях ветеринарної медицини;

- міжлабораторних порівняльних раундів з метою професійного тестування хіміків-токсикологів за програмою ВЕТ-ТЕСТ, ПРОФ -ТЕСТ

- крім того, спеціалісти хіміко-токсикологічного відділу беруть участь у розробці, апробації нового обладнання, надають рекомендації щодо їх подальшого впровадження у роботу лабораторій ветеринарної медицини; дають рекомендації та побажання при розробці законів України та підзаконних актів.

Спектр досліджень в відділі постійно поширюється,як того вимагає час,що потребує високого фахового рівня виконавців. Наразі планується розширення приміщень для проведення випробувань, придбання ще кількох найсучасніших приладів для освоєння методів по визначенню поліциклічних ароматичних вуглеводородів в харчових продуктах та сировині /бензапирену/, Т-2 токсину газовою хроматографією, жирнокислотного складу в рослинній олії, барвників та підсолоджувачів в харчових продуктах. Фахівці відділу постійно проходять стажування, курси підвищення кваліфікації в відповідних навчальних закладах та установах.

З метою дослідження якості сировини, харчових продуктів, кормів, зерна на показники безпеки, з наміром діагностики та профілактики захворювань неінфекційної етіології, встановлення якості кормів при виробництві проведено 168899 досліджень з них 1168 позитивних. Дослідження проводились на показники безпеки, біохімічні показники крові та кормів, гідрохімічні ,санітарно-мікологічні показники. С початку року колективом відділу вже проведено близько 70000 досліджень.

ЗІ СВЯТОМ ВІТАЄМ!
ЗДОРОВ`Я БАЖАЄМ.

В.К. Житкова, зав хіміко-токсикологічним відділом

АКТУАЛЬНО

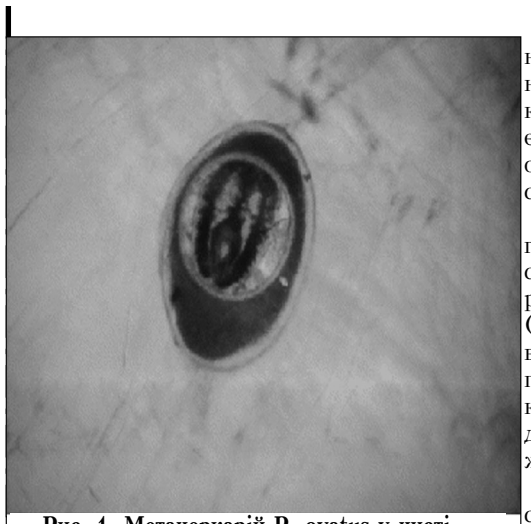

Рис. 1. Метацеркарій P. ovatus у цисті

Параценогонимоз - відносно нове, трематодозне захворювання, для природних водойм Миколаївської області. Збудником є трематода Paracoenogonimus ovatus (Katsurada, 1914) із сімейства Prohemistomatidae.

Личинки (метецеркарії) гельмінта заключені у товстостінні гіалінові цисти, середнім діаметром 0,38 мм (рис.1). Тіло паразита, вивільненого з цисти, має яйцеподібну форму та вкрито великою кількістю шипиків. Його довжина може становити в межах 0,47-0,57 мм.

Цикл розвитку P. ovatus складний, проходить за участю трьох господарів: першого проміжного - молюсків роду Viviparus, другого проміжного (додаткового) - прісноводні риби (сім. коропових, окуневих, осетрових и т.д.), та кінцевого (дефінітивного) - чайкових, хижих птахів, домашніх та диких всеїдних ссавців. Метацеркарії можуть локалізуватися у скелетних м'язах, зябрах, головному мозку, печінці, гонадах риб. Метацеркарії P. ovatus, в матеріалі, що досліджувався відділом діагностики та боротьби з хворобами риб Миколаївської регіональної державної лабораторії ветеринарної медицини відмічені у м'язах щуки, судака, ляща, таранки, густера, червонопірка, карась. За нашими спостереженнями, що проводились в період 2012-2013 рр., найбільш враженою була риба таких видів: щука, таранка, густера, червонопірка, найменш враженим був карась. Риба була виловлена у річках Південий Буг та Інгул, а також у акваторіях Бузького та Дніпро-Бузького лиманів. Широке коло проміжних господарів та стійкість інвазії свідчить про високу екологічну пластичність цього виду трематод.

Актуальним є питання фігурування даного збудника у нормативно-правовій базі, що використовується для паразитологічної оцінки риби, що надходить у реалізацію до торгівельної мережі, та і взагалі характеризує епізоотичний стан водойм. На сьогодні ветеринарними фахівцями, для вищеназваної мети, використовується "Методика определения возбудителей гельминтозоонозов в пресноводных рыбах" - Москва, затверджений 21.03.1983 р., яка класифікує P. ovatus, як паразитоз"... метацеркарии трематод, непатогенные для теплокровных.", що по суті є твердженням, що не відповідає дійсності, оскільки, даним захворюванням хворіє ряд ссавців: коти, пацюки, миші, вовки, лисиці, єнотовидні собаки та ін. Але що найважливіше, за рядом повідомлень вчених (вибірка статтей 1971-2013 років) дане захворювання є небезпечним для людини.

При цьому патогенність гельмінта зовсім не вивчена і в сучасних нормативних документах не фігурує відповідним чином. Заходи знезараження рибної сировини та продукції не розроблені, відповідно небезпека зараження людини залишається доволі високою.

Гончоров С.Л., зав. відділу діагностики та боротьби з хворобами риб Миколаївської РДЛВМ

Рядок з історії

ХТО ТАКІ КОНОВАЛИ?

Термін " коновал" увійшов в українську термінологію на початку 18століття.

Коновал - давня російська назва людей, які займалися лікуванням коней та інших тварин. Коріння цієї професії сягають у далеку давнину і про неї згадується у багатьох літописах документах. Професія коновала була поширена у північних регіонах Росії, особливо в Архангельській області. Це родина справа.

У 1711р. Петро I, враховуючи важливість збереження поголів'я коней шляхом попередження хвороб і лікування хворих, уперше ввів коновалів до штату військових частин. У кожному кавалерійському полку, який налічував тисячу драгунських і 300 возових коней, було 10 коновалів із числа "неслужащих", тобто цивільних.

З 1757 р підготовка цих фахівців проходила в артилерійських полках (фурштатська команда). У штаті був майстер, 2 підмайстри (коновальки) і 12 учнів. З 1803 р. навчання відбувалось у Коновальській артилерійській школі, яка діяла протягом 50 років.

Варто зазначити, що в Україні була своя, специфічна, підготовка фахівців лікувальної справи (школи, цехи), відповідно і власні назви фахівців майстер, підмайстер.

Військові коновали носили цивільний одяг, але до сумок прикріплювали спеціальний атрибут - свідчення фаху. Це були коновальські бляхи (значки). Бляха учня вперше описана ветеринарним лікарем В.Н. Матвеєвим (1911) як "загадочный значёкъ въ виде меднаго всадника".

Автор статті зазначав : "Мои попытки документально установить существованіе определеннаго значка для лицъ, на коихъ была возложена забота о здоровье конскаго состава армии...не увенчались успехомъ. Но из расспросов же товарищей я узнал, что въ некоторыхъ губерніяхъ и по сіе время у коноваловъ можно встретить подобне значки: такъ въ Архангельской губернии коновалы такими значками украшають свои сумки..."

Ветеринарні лікарі того часу забули атрибутику своїх попередників, особливо військові фахівці.

На блясі коновала зображений майстер з повалом через плече, який тримає за вузду коня. Знизу бляхи - дев`ять кілець. Бляха підмайстра (коновалька) дещо менша і має суттєві відмінності. Передня кінцівка коня розміщена на камені. Сам вершник, як і дві інші постаті, дещо повернуті. Знизу бляхи напис :"КОНОВАЛОКЪ" та шість кілець.

Тобто існували помітні здалеку відмінності, що допомагали визначити чин коновала.

З розвитком ветеринарної освіти і науки та збільшення чисельності ветлікарів термін "коновал"перетворився на призвістко або став символом емпіризму і неписьменності.

ГУБЧАСТОПОДІБНА ЕНЦЕФАЛОПАТІЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Торгівля з країнами Європейського Союзу чи вступ у світову організацію торгівлі неможливий без гарантії забезпечення здоров'я людей і тварин. Нещодавно Україна стала 152 членом СОТ та підписала економічну сторону про вступ до ЄС.

Трансмісивні спонгіоформні енцефалопатії (ТСЕ) - особливо небезпечні зооантропонозні інфекційні захворювання тварин та людей, збудником яких є пріон. Вони характеризуються дистрофічними (губчастоподібними) ураженнями ЦНС, прогресуючими порушеннями поведінки, чутливості, координації рухів та 100-% летальністю. Із хвороб тварин найбільшу проблему становить ГЕ ВРХ, яка завдає великих економічних збитків господарствам та передається людям - атипова форма або новий варіант хвороби Крейтцфельда-Якоба.

Міжнародне епізоотичне бюро (МЕБ) відносить цю хворобу до списку "В" як особливо небезпечне захворювання для тварин та людей.

Вперше ГЕ ВРХ зареєстровано у Великій Британії в 1986 році. Протягом 14 років у цій країні захворіло понад 180 000 тварин. Тоді за тиждень виявляли понад 1000 хворих тварин.

В ті роки в раціон жуйних тварин вводилося м'ясо-кісткове борошно. Встановлено, що м'ясо-кісткове борошно, виготовлене з трупів овець, хворих на скрейпі, спричинило появу ГЕ ВРХ. Таке борошно виготовлялось при доведенні температури до 800 С, а треба було - до 1300 С. Також, встановлено, що на 1 голову ВРХ Великої Британії вироблялось 109,5 кг борошна, тому у великій кількості воно імпортувалося до країн Європи.

Хвороба реєструвалась у Великій Британії, Ірландії, Португалії, Швейцарії, Франції, Данії, Німеччині, Омані, Фолклендських Островах, Канаді, Італії, Бельгії, Люксембурзі, Нідерландах, Ліхтенштейні, Іспанії, Австрії, Чехії, Фінляндії, Греції, Японії, Польщі, Словенії, Словаччині, Ізраїлі, США, Швеції. В Україні ГЕ ВРХ поки не виявлено.

Збудником ГЕ ВРХ є патологічний пріон - інфекційний білок, який володіє інфекційними властивостями - PrPsc. Кожен організм хребетних містить аналогічний за хімічною будовою у нормі, який позначається як пріон нормальних клітин - PrPc. Обидва білки мають практично однакову хімічну структуру, проте їх четвертинна структура значно відрізняється. Хімічний склад молекул не змінюється, і, що дуже важливо не змінюється антигенність, тобто обидва білки залишаються імунологічно ідентичними. Внаслідок цього організм сприймає цей білок як свій і не відповідає на нього виробленням антитіл. Це має важливі практичні наслідки: при пріонних інфекціях для їх діагностики неможливо використовувати традиційні методи імунологічного скринінгу ліквору хворих тварин, прийняті в інфекційній патології.

Патологічні молекули пріонного білку, нагромаджуючись, агрегують у волокна і формують амілоїдні бляшки. Нейрон при цьому руйнується, на його місці формується вакуоль. Цей процес в організмі розвивається повільно, бо для подвоєння кількості молекул необхідно 5-7 днів, а тому інкубаційний період триває від 1 до 35 років і більше.

Клінічні ознаки виникають після тривалого інкубаційного періоду і повільно прогресують. Поряд із загальними ознаками (зниження продуктивності) характерні неврологічні симптоми, які можна розподілити на три групи:

1) зміни в психічному статусі й почуття страху, напади скаженності, острах дверних прорізів; розвивається агресивність, тварини б'ють головою та кінцівками людей, які їх обслуговують;

2) зміна чутливості на дотик та звук - виражене підвищення тактильної чутливості шкіри в ділянці шиї та голови, яке пізніше поширюється на все тіло. Різкий шум викликає почуття страху;

3) ненормальна постава і рух, особливо характерна низько поставлена голова, атаксія тазових кінцівок, падіння, парези, залежування.

Хвороба триває від 3-х тижнів до 6-ти місяців і 100% закінчується смертю. Макроскопічних змін при розтині трупів тварин не виявляють.

Нині МЕБ чітко контролює критерії, за якими визначають статус або категорію країни щодо ГЕ ВРХ. Невиконання або неповне виконання вимог МЕБ призведе до того, що країну, яка визнає себе благополучною, буде віднесено до однієї категорії з неблагополучною, котра чітко виконує ці вимоги.

Кожна країна, яка є членом МЕБ, для визначення статусу щодо ГЕ ВРХ повинна подавати матеріали (критерії) для визначення її статусу (категорії). Критерії враховують : 1) аналіз результатів ризику, що включає згодовування тваринам м'ясо-кісткового та кісткового борошна; імпорт потенційно інфікованих тварин чи ембріонів; епідеміологічну ситуацію з ГЕ ВРХ; структуру поголів'я та виробництво кормів; 2) навчання ветеринарних лікарів, фермерів та робітників, які працюють з тваринами; 3) обов'язкове декларування і дослідження тварин з нервовими симптомами; звіти про дослідження тварин зберігають протягом 7-ми років; 4) при підозрі на хворобу дослідження мозку проводиться в атестованій лабораторії.

Згідно з Міжнародним ветеринарним кодексом країни розподіляють на 3 категорії:

- незначний ризик щодо ГЕ ВРХ;
- контрольований ризик щодо ГЕ ВРХ;
- невизначений ризик щодо ГЕ ВРХ.

В Україні згідно законодавства обов'язковому діагностичному дослідженню підлягає:

- худоба, старша 24 місячного віку в разі загибелі чи вимушеного забою;
- худоба, старша 24-місячного віку, в разі забою чи загибелі з клінічними ознаками розладу діяльності центральної нервової системи після негативного дослідження на сказ;
- імпортована худоба та її приплід, старша 24 місячного віку, незалежно з якої країни вона завезена в разі забою чи загибелі.

Уся велика рогата худоба, яка була імпортована в Україну з інших держав, є ризикованою. Причому це не залежить від того, чи країни - експортери є на даний час благополучними чи умовно - благополучними щодо ГЕ ВРХ. Вже тривалий час в Україну завозиться велика рогата худоба з країн, благополучних щодо ГЕ ВРХ. Однак у ряді європейських держав хвороба виникла після завезення поголів'я.

Важливим критерієм, що визначає статус країни є проведення необхідних діагностичних заходів. Діагностика ГЕ є пасивною (пасивний нагляд), коли досліджуються клінічно хворі або підозрювані у захворюванні тварини, й активною (активний нагляд), коли досліджується мозок від усіх тварин, які забиваються у віці старшому 30 місяців.

Із методів лабораторної діагностики, яка є обов'язковою для підтвердження діагнозу на ГЕ ВРХ, виконують посмертне дослідження тканин головного мозку за допомогою гістологічних, імуногістохімічних методів, а також білків - шляхом фракціонування у поліакриламідному гелі.

Встановлено, що за допомогою гістологічних досліджень можна діагностувати ГЕ ВРХ за 2 місяці до прояву клінічних ознак, а імуногістохімією та тест-системами - за 6 місяців. Тому, розробка більш інформативних та ранніх методів діагностики є особливо актуальною.

На сьогодні відсутня прижиттєва діагностика ТСЕ тварин. Ведеться активна наукова робота щодо пошуку патологічного пріону в крові, сечі, ліквері й других біологічних субтратах, але ефективного результату ще немає. Відпрацьовано методику прижиттєвого взяття проб із мигдаликів овець, однак відбір виконується під загальним наркозом, а для цього необхідна спеціальна підготовка фахівців, що робить метод неперспективним.

Шпрайдун М.М., завідуючий патоморфологічним відділом

Засновник: Миколаївський обласний осередок Асоціції спеціалістів ветерінарної медицини України.
Реєстраційне свидоцтво МК-850-346-Р від 04.05.2012 р.
Газета видається с серпня 2012 р. email: orgviddilvet@mail.ru
Газета віддрукована в друкарні ТОВ "Приват-Поліграфія" 54050 м. Миколаїв, пр. Жовтневий, 296
Обсяг - 1 друкований аркуш. Друк офсетний. Замовлення № 50 Тираж 500 Підписано до друку: 31.07.2014 р.